

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยเรื่อง ความขัดแย้งและความรุนแรงทางการเมืองในช่วงวิกฤติการณ์ทางการเมืองพ.ศ.2556-พ.ศ. 2557 โดยวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาสาเหตุของความขัดแย้งทางการเมืองในช่วงวิกฤติการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2556- พ.ศ. 2557
2. เพื่อศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างความขัดแย้งทางการเมืองที่นำไปสู่ความรุนแรงทางการเมืองในช่วงวิกฤติการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2556- พ.ศ. 2557

3. เพื่อศึกษาลักษณะของความรุนแรงทางการเมืองในช่วงวิกฤติการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2556- พ.ศ. 2557

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 สาเหตุของความขัดแย้งทางการเมืองในช่วงวิกฤติการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2556- พ.ศ. 2557

สาเหตุของความขัดแย้งทางการเมืองในช่วงวิกฤติการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2556- พ.ศ. 2557 เกิดจาก 1. เงื่อนไขเชิงโครงสร้าง ได้แก่ 1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ที่ส่งผลต่อการจัดความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างอำนาจใหม่ 2) ค่านิยมทางสังคม (social value) ที่มีต่อประชาธิปไตยผ่านวาทกรรมระบอบทักษิณ 3) การไม่สามารถทำหน้าที่ได้ของสถาบันทางการเมืองหลักและกระบวนการเลือกตั้ง และ 2 สาเหตุจากเงื่อนไขเชิงตัวแสดงในมิติของการริตรอนสัมพัทธ์ (relative deprivation)

5.1.1.1 เงื่อนไขเชิงโครงสร้าง

1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ที่ส่งผลต่อการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจใหม่ ก่อให้เกิดพรรคการเมืองเข้มแข็ง รัฐบาลเข้มแข็ง นายกรัฐมนตรีเข้มแข็ง ที่วางรากฐานให้พรรคไทยรักไทย จนเกิดความพยายามในการ “ช่วงชิงอำนาจ” ล้มล้างรัฐบาลที่มาจากพรรคเลือกตั้งและส่งผลมาถึงการล้มรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ในปี 2557

2) ค่านิยมทางสังคม (social value) ที่มีต่อประชาธิปไตยผ่านวาทกรรมระบอบทักษิณ โดยค่านิยมทางสังคมที่แตกแยกนี้สะท้อนออกมาผ่านความไม่สอดคล้องประสานกันหรือความไม่ลงรอยกันของการให้คุณค่ากับสิ่งที่เรียกว่าประชาธิปไตย กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ สังคมแยกออกเป็นสองฝ่ายภายใต้วาทกรรมระบอบทักษิณคือ ฝ่ายที่สนับสนุนระบอบทักษิณและฝ่ายที่ต่อต้านระบอบทักษิณ ฝ่ายที่สนับสนุนระบอบทักษิณและฝ่ายที่ต่อต้านระบอบทักษิณต่างมีมุ่งหมายเดียวกันคือสิ่งที่เรียกว่าประชาธิปไตย แต่กลับมีมุมมองที่แตกต่างกันในเรื่องของการให้คุณค่ากับสิ่งที่เรียกว่าประชาธิปไตย

3) ความไม่สามารถทำหน้าที่ได้ (dysfunction) อย่างที่ควรจะเป็นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของสถาบันทางการเมืองหลัก ได้แก่ รัฐบาล รัฐสภา ศาล ในฐานะที่เป็นองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐ รวมไปถึงกระบวนการเลือกตั้ง

5.1.1.2 เงื่อนไขเชิงตัวแสดง : การริตรอนสัมพัทธ์ (relative deprivation)

เงื่อนไขเชิงโครงสร้างมีผลต่อการริตรอนสัมพัทธ์ในระดับปัจเจกบุคคล โดยเฉพาะการไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างที่ควรจะเป็น (dysfunction) ของสถาบันทางการเมืองหลัก ไม่ว่าจะเป็นการบริหารนโยบายที่ไม่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ขาดความชอบธรรมของรัฐบาล การที่รัฐสภาไม่สามารถตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหารได้ การที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยอย่างถูกต้องตั้งคำถามจากสังคม เงื่อนไขเชิงโครงสร้างนี้นำไปสู่ความคับข้องใจ ความโกรธแค้น เพราะเกิดช่องว่างระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่ได้รับ ซึ่งตรงนี้ส่งผลต่อการเกิด

ความขัดแย้งทางการเมืองและความรุนแรงทางการเมือง ทั้งนี้การวิตรอนสัมพันธ์ที่เป็นเหตุแห่งวิกฤติการณ์ทางการเมืองปี 2556-2557 ยังมีรากมาจากความขัดแย้งทางการเมืองตั้งแต่ปี 2549 อีกด้วย

ทั้งนี้ประเด็นร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมสร้างการวิตรอนสัมพันธ์มากที่สุดและชัดเจนที่สุด เป็นประเด็นที่ทำให้คนส่วนมากรู้สึกคับข้องใจ รู้สึกโกรธกับการกระทำของรัฐบาลและรัฐสภาในขณะนั้น และนำมาสู่การออกมาชุมนุมประท้วงต่อต้านในที่สุด

5.1.2 ความเชื่อมโยงระหว่างความขัดแย้งทางการเมืองที่นำไปสู่ความรุนแรงทางการเมืองในช่วงวิกฤติการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2556- พ.ศ. 2557

ในช่วงวิกฤติการณ์ทางการเมืองปี 2556-2557 ประเด็นความขัดแย้ง (conflict issues) ที่มีคุณภาพที่ส่งผลกระทบต่อการรับรู้ว่าคุณคุกคาม (perception of threat) ซึ่งก็คือ ประเด็นร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรม โดยเป็นประเด็นที่มีคุณภาพของประเด็นที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจง (the quality of specific issues) ที่มีปัญหาทั้งในเรื่อง “เนื้อหาสาระ” ของตัวพระราชบัญญัติเอง และ “กระบวนการ” พิจารณาพระราชบัญญัติ อีกทั้งยังพุ่งเป้าโดยตรงไปที่การนิรโทษกรรมอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร ซึ่งเป็นตัวแทนของคู่ขัดแย้งทางการเมืองด้านหนึ่ง จึงทำให้ประเด็นความขัดแย้ง (conflict issue) นี้สามารถดึงคนเข้ามามีส่วนร่วมได้มากจนนำไปสู่การเกิด การกระทำรวมหมู่ (collective action) ซึ่งนำไปสู่ความรุนแรงทางการเมือง กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ความขัดแย้งทางการเมืองที่จะนำไปสู่ความรุนแรงทางการเมืองได้ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขที่สำคัญคือ ประเด็นความขัดแย้งในเรื่องพระราชบัญญัตินิรโทษกรรม

5.1.3 ลักษณะความรุนแรงทางการเมืองที่ปรากฏในช่วงวิกฤติการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2556- พ.ศ. 2557

ลักษณะความรุนแรงทางการเมืองที่ปรากฏในช่วงวิกฤติการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2556- พ.ศ. 2557 แบ่งได้ออกเป็น 5 ลักษณะโดยมองผ่าน กปปส. ในฐานะที่เป็นการกระทำรวมหมู่ (collective action) ของกลุ่มคนที่ออกมาประท้วง (protest) เพื่อต่อต้านรัฐบาลโดยมีเป้าหมายให้รัฐบาลออกจากอำนาจและปฏิรูปประเทศก่อนการเลือกตั้ง (political goals) คือ 1) ความรุนแรงทางการเมืองที่ กปปส. และแนวร่วมเป็นฝ่ายถูกใช้ความรุนแรง โดยใช้การยิง และการปาระเบิดที่ไม่สามารถระบุผู้กระทำการได้ 2) ความรุนแรงทางการเมืองที่เป็นการปะทะกันระหว่าง กปปส. และแนวร่วม กับ เจ้าหน้าที่รัฐ 3) ความรุนแรงทางการเมืองที่เป็นการปะทะกันระหว่าง กปปส. และแนวร่วม กับ นปช. 4) ความรุนแรงทางการเมืองที่ กปปส. และแนวร่วม ปิดล้อมหน่วยเลือกตั้ง 5) ความรุนแรงทางการเมืองที่เกิดความรุนแรงทางการเมืองที่ กปปส. และแนวร่วมปิดล้อมสถานที่ราชการ ซึ่งในท้ายที่สุดก็เป็นเงื่อนไขที่เปิดโอกาสให้ทหารเข้ามายึดอำนาจการปกครองประเทศ

5.2 อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความขัดแย้งและความรุนแรงทางการเมืองในช่วงวิกฤติการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2556-พ.ศ. 2557 สาเหตุของความขัดแย้งทางการเมืองในช่วงวิกฤติการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2556-พ.ศ. 2557 เกิดจากเงื่อนไขเชิงโครงสร้าง ซึ่งมีสาเหตุมาจากค่านิยมทางสังคมที่แตกแยกสะท้อนออกมาผ่านความไม่สอดคล้องประสานกันหรือความไม่ลงรอยกันของการให้คุณค่ากับสิ่งที่เรียกว่าประชาธิปไตยผ่านวาทกรรมระบอบทักษิณ สอดคล้องกับแนวคิดค่านิยมเชิงสังคม (social values) ที่มีฐานคิดว่าสังคมจะดำรงอยู่ได้เมื่อค่านิยมของคนในสังคมสอดคล้องต้องประสานกัน (value-coordinated system) แต่เมื่อค่านิยมทางสังคมของคนในสังคมไม่สอดคล้องต้องประสานกันก็จะเกิดความขัดแย้งและนำไปสู่ความรุนแรงในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับชาลเมอร์ จอห์นสัน (Chalmers Johnson) ในหนังสือ *Revolutionary change* ที่กล่าวถึงการปฏิวัติว่าเป็นสิ่งเกิดขึ้นอย่างมีความสัมพันธ์กับค่านิยมของสังคม (social value) และเมื่อค่านิยมของคนในสังคมไม่สอดคล้องต้องประสานกันก็จะนำไปสู่ความขัดแย้งและการปฏิวัติขึ้น การปฏิวัติจึงมีเป้าหมายเพื่อจัดระเบียบทางการเมืองใหม่ที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมใหม่ที่ระบบไม่สามารถกระทำการโดยตัวมันเองได้ ดังนั้นจอห์นสันจึงให้ความสำคัญกับความจำเป็นของการตรวจสอบโครงสร้างเชิงค่านิยมของระบบและปัญหาโครงสร้างเชิงค่านิยมของระบบนั้นเพื่อที่จะใช้ในการทำความเข้าใจการปฏิวัติที่เกิดขึ้น

นอกจากนี้ความไม่สามารถทำหน้าที่ได้ (dysfunction) อย่างที่ควรจะเป็นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของสถาบันทางการเมืองหลัก ได้แก่ รัฐบาล รัฐสภา ศาล ในฐานะที่เป็นองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐ รวมไปถึงกระบวนการเลือกตั้งก็เป็นสาเหตุเชิงโครงสร้างของความขัดแย้งทางการเมืองในช่วงวิกฤติการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2556- พ.ศ. 2557 ที่นำไปสู่ความรุนแรงทางการเมือง ซึ่งสนับสนุนแนวคิดหน้าที่นิยม (functionalism) หน้าที่นิยมเป็นแนวทางการศึกษาที่พยายามแสดงให้เห็นว่าระบบสังคมดำรงอยู่ได้อย่างไรหรือพยายามรักษาความสมดุลของโครงสร้างให้ดำรงอยู่ได้อย่างไร และระบบสังคมมีการจัดการต่อการเปลี่ยนแปลงโดยการปรับตัวของโครงสร้างอย่างไร กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ระบบสังคมรักษาความสมดุลโดยยึดรูปแบบที่สำคัญขององค์กรทางสังคมที่ทำหน้าที่ให้คงอยู่ ในขณะที่เดียวกันก็ละทิ้งรูปแบบที่ไม่ทำหน้าที่ (dysfunction) ไป เพื่อที่จะเน้นย้ำถึงการรักษาระบบ (system maintenance) หรือ การอยู่รอด (survival) ของระบบ เพราะเมื่อไรก็ตามที่ระบบไม่สามารถปรับตัวเพื่อตอบสนองต่อเงื่อนไขทางสิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างถอนรากถอนโคนได้ ก็มีความเป็นไปได้ที่ระบบจะสูญเสียความสมดุล ซึ่งจะกระตุ้น (catalyst) หรือเป็นปัจจัยที่เร่งให้เกิดการปฏิวัติ หรือรูปแบบของความรุนแรงของการกระทำที่เกิดจากการรวมหมู่ (collective violence) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Talcott Parsons ที่เชื่อว่าสังคมมี “กระบวนการในการรักษาตัวเอง” (self-correcting process) ซึ่งกระบวนการนี้จะผลิตดุลยภาพ (equilibrium) หรือรัฐที่มั่นคง โดยระบบสังคมนี้จะถูกรักษาและควบคุมผ่านค่านิยม (value) ซึ่งเป็นหลักประกันที่สำคัญในการคงอยู่ของสังคมอย่างถาวร

ในขณะที่เงื่อนไขเชิงตัวแสดงในมิติของการวิตรอนสัมพัทธ์ต่อกัย้าแนวคิดการวิตรอนสัมพัทธ์ (relative deprivation) ของเทด เกอร์ (Ted Gurr) ในหนังสือ *Why men rebel* การวิตรอนสัมพัทธ์ นำไปสู่

ความคับข้องใจ ความโกรธแค้น เพราะเกิดช่องว่างระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่ได้รับ ความรู้สึกในการที่เขาได้รับน้อยกว่าในสิ่งที่เขาควรจะได้ และนำไปสู่ความขัดแย้งและความรุนแรงทางการเมืองในที่สุด การริรอนสัมพัทธ์ (relative deprivation) เชื่อว่าการประท้วง (protest) ของประชาชนเป็นผลลัพธ์ที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้เพื่อตอบสนองต่อความคาดหวังที่ไม่ได้รับการเติมเต็มและการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม ดังนั้นแนวทางการอธิบายนี้จึงอธิบายการเกิดขึ้นของการริรอนสัมพัทธ์ของกลุ่มคนต่างๆ ในสังคมว่ามีความสัมพันธ์กับความปรารถนาต่อความยุติธรรม (justice) และความเสมอภาค (equity) โดยศักยภาพของความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากการกระทำรวมหมู่ขึ้นขึ้นอยู่กับความเข้มข้นและขอบเขตของการริรอนสัมพัทธ์ท่ามกลางปัจเจกบุคคลที่มารวมหมู่นั้น

ทั้งนี้ความขัดแย้งทางการเมืองในบางครั้งอาจไม่นำไปสู่ความรุนแรงทางการเมือง ความขัดแย้งทางการเมืองที่นำไปสู่ความรุนแรงทางการเมืองนั้นมีความสัมพันธ์กับสิ่งที่เรียกว่า “ประเด็นของความขัดแย้ง” (conflict issues) ในช่วงวิกฤตการณ์ทางการเมือง พ.ศ. 2556 - พ.ศ. 2557 ประเด็นความขัดแย้งที่สำคัญคือ ประเด็นพระราชบัญญัตินิรโทษกรรม กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ แม้ความขัดแย้งทางการเมืองจะไม่นำไปสู่การเกิดความรุนแรงทางการเมืองในทุกกรณี แต่ความขัดแย้งทางการเมืองที่นำมาสู่ความรุนแรงทางการเมืองได้นั้น ประเด็นของความขัดแย้งเป็นสิ่งสำคัญในฐานะตัวเชื่อมความขัดแย้งทางการเมืองไปสู่ความรุนแรงทางการเมือง จุดเริ่มต้นของการตระหนักในประเด็นความขัดแย้งทำให้เกิดความรู้สึกว่ามีความ “ความขัดแย้ง” (conflict) เกิดขึ้นและต้องการแก้ไข เปลี่ยนแปลงในสิ่งที่ดำรงอยู่ นำไปสู่การระดมทรัพยากร (mobilization) เพื่อนำไปสู่เป้าหมายในการแก้ไข และเปลี่ยนแปลง และในท้ายที่สุดก็นำไปสู่การแสดงออกซึ่งความรุนแรง (violence) ออกมา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ มอนตี มาร์แชล (Monty Marshall) ในงานเขียนเรื่อง *Third world war: system, process, and conflict dynamics* ที่ชี้ให้เห็นถึงบทบาทของประเด็นความขัดแย้งในการเปลี่ยนรูปความขัดแย้ง (conflict transformation) ไปสู่ความรุนแรงทางการเมือง

อีกทั้งประเด็นพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมยังมีปัญหาในเรื่องของกระบวนการในการออกพระราชบัญญัติที่เร่งรัด เร่งรีบและใช้เสียงข้างมากของสภาผู้แทนราษฎรในระบอบประชาธิปไตย ซึ่ง มิเชลแมนน์ (Michael Mann) เรียกปรากฏการณ์นี้ว่าเป็น “ด้านมืดของประชาธิปไตย” ที่คนกลุ่มหนึ่งที่อ้างว่าเป็นเสียงส่วนใหญ่โดยปฏิเสธสิทธิพลเมืองของกลุ่มอื่นๆ ที่เป็นเสียงส่วนน้อย ในทฤษฎีของแมนน์ การเกิดขึ้นของปรากฏการณ์นี้ในการปกครองรูปแบบประชาธิปไตยเองก็ได้สร้างความรุนแรงขึ้นในตัวเองด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อคำนึงถึงหลักการเรื่อง “การใช้เสียงส่วนใหญ่” (majoritarian) ซึ่งทำให้โครงสร้างของพลเมืองในการปกครองของระบอบประชาธิปไตยแบ่งออกเป็นสองฝ่ายและทำให้เกิดปัญหาคนที่กลายเป็น “เสียงส่วนน้อยอยู่ตลอดเวลา” (permanent minority) เนื่องจากปัญหาพื้นฐานในเรื่องวัฒนธรรมรวมไปถึงปัจจัยอื่นๆ ซึ่งทำให้ประชาธิปไตยถูกเข้าใจว่าเสียงส่วนใหญ่สามารถเป็นกฎเกณฑ์ที่ใช้

ความรุนแรงต่อเสียงส่วนน้อยได้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของแมนน์ที่ถูกอ้างโดยจอห์น ชวาร์ทซ์แมนเทล (John Schwarzmantel) ในงานเขียนเรื่อง *Democracy and Political Violence*

5.3 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

5.3.1 งานวิจัยนี้ใช้การศึกษาการวิจัยเชิงคุณภาพโดยจำกัดขอบเขตของผู้ให้ข้อมูลหลักไว้ที่แกนนำของฝ่ายต่างๆในความขัดแย้งและความรุนแรงทางการเมือง พ.ศ. 2556 – พ.ศ.2557 เท่านั้น ถ้ามีการขยายขอบเขตในกลุ่มประชากรที่เป็นประชาชนทั่วไปและใช้การวิจัยเชิงปริมาณเข้ามาร่วมด้วย จะทำให้เห็นปรากฏการณ์ทางการเมืองในภาพกว้าง

5.3.1 การวิจัยนี้ศึกษาความขัดแย้งและความรุนแรงทางการเมือง พ.ศ. 2556 – พ.ศ.2557 อาจศึกษาวิกฤติการณ์ทางการเมืองในช่วงเวลาอื่นของประเทศไทย

5.3.1 การศึกษาเปรียบเทียบความขัดแย้งและความรุนแรงทางการเมือง พ.ศ. 2556 – พ.ศ.2557 ในช่วงเวลาต่างๆ ว่ามีความเหมือน หรือต่างกันอย่างไร

